

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ РИНКУ НЕТРАДИЦІЙНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

© 2018 ЖАВОРОНОК А. В.

УДК 336.71(477)

Жаворонок А. В. Теоретичні основи розробки механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг в Україні

Метою статті є дослідження теоретичних основ розробки механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг в Україні. Для її досягнення було обґрунтовано особливості функціонування механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг, що реалізовано через визначення та конкретизацію його структурних компонентів: мети, принципів формування, базових функцій, блоків ресурсного забезпечення (правових, економічних, фінансових, інформаційних, кадрових, організаційних, матеріальних), методів та інструментів, які можуть бути використані для активізації розвитку зазначеного ринку. Використання такого підходу дозволило сформулювати основні детермінанти розбудови зазначеного ринку в Україні. Визначено, що сам ринок нетрадиційних банківських послуг є простором взаємодії виробників і споживачів таких послуг, а отже, сам механізм активізації зростання кількості таких послуг повинен сприяти підвищенню якості таких взаємовідносин.

Ключові слова: банківська система, механізм, банк, ринок банківських послуг, нетрадиційні банківські послуги.

Рис.: 2. **Бібл.:** 8.

Жаворонок Артур Віталійович – кандидат економічних наук, асистент, кафедра публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

ORCID: 0000-0001-9274-8240

Researcher ID: S-3479-2016

E-mail: artur.zhavoronok@ukr.net

УДК 336.71(477)

UDC 336.71(477)

Жаворонок А. В. Теоретические основы разработки механизма активизации рынка нетрадиционных банковских услуг в Украине

Целью статьи является исследование теоретических основ разработки механизма активизации рынка нетрадиционных банковских услуг в Украине. Для ее достижения были обоснованы особенности функционирования механизма активизации рынка нетрадиционных банковских услуг, что реализовано через определение и конкретизацию его структурных компонентов: цели, принципов формирования, базовых функций, блоков ресурсного обеспечения (правовых, экономических, финансовых, информационных, кадровых, организационных, материальных), методов и инструментов, которые могут быть использованы для активизации развития указанного рынка. Использование такого подхода позволило сформировать основные детерминанты развития указанного рынка в Украине. Определено, что сам рынок нетрадиционных банковских услуг является пространством взаимодействия производителей и потребителей таких услуг, а, следовательно, сам механизм активизации роста количества таких услуг должен способствовать повышению качества таких взаимоотношений.

Ключевые слова: банковская система, механизм, банк, рынок банковских услуг, нетрадиционные банковские услуги.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Жаворонок Артур Витальевич – кандидат экономических наук, ассистент, кафедра общественных, корпоративных финансов и финансового посредничества, Черновицкого национального университета им. Ю. Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, Черновцы, 58012, Украина)

ORCID: 0000-0001-9274-8240

Researcher ID: S-3479-2016

E-mail: artur.zhavoronok@ukr.net

Zhavoronok A. V. The Theoretical Foundations of Development of the Mechanism for Activation of the Market of Non-Traditional Banking Services in Ukraine

The article is aimed at researching the theoretical foundations of development of the mechanism for activating the market of non-traditional banking services in Ukraine. In order to realize the indicated aim, peculiarities of functioning of the mechanism for activation of the market of non-traditional banking services are substantiated, which is fulfilled through definition and specification of its structural components: objective, principles of formation, basic functions, blocks of resource provision (legal, economic, financial, informational, human, organizational, material), methods and instruments that can be used to activate the development of the specified market. The use of this approach has allowed to form the main determinants of development of the indicated market in Ukraine. It is determined that the market of non-traditional banking services is a space of interaction between producers and consumers of such services, and, therefore, the mechanism for increasing the number of the related services should facilitate the improvement of quality of such relationships.

Keywords: banking system, mechanism, bank, market of banking services, non-traditional banking services.

Fig.: 2. **Bibl.:** 8.

Zhavoronok Artur V. - Candidate of Sciences (Economics), Assistant, Department of Public, Corporate Finance and Financial Intermediation, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskiy Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

ORCID: 0000-0001-9274-8240

Researcher ID: S-3479-2016

E-mail: artur.zhavoronok@ukr.net

Ринок фінансових послуг завжди перебуває у трансформаційному періоді власного розвитку, оскільки його розвиток зазнає впливу різних чинників. Окреслений ринок загалом складає низку споживачів і виробників, що активно здійснюють свою діяльність у його межах. Враховуючи таку ситуацію, окремі

складові такого ринку також постійно перебувають у мінливих умовах власного функціонування. Фінансові посередники відіграють важливу роль у розвитку національної економіки, але самі також мають високий рівень залежності від неї. Тобто їх традиційні та нетрадиційні послуги виникають і розвиваються під впливом наявно-

го попиту та необхідності формування такого попиту на окремі типи банківських послуг у клієнтів.

З іншого боку, сам ринок фінансових послуг може розвиватися виключно за рахунок підвищення рівня діяльності окремих його сегментів і фінансових посередників загалом. Варто пам'ятати, що розбудова великих макроекономічних систем можлива лише через активізацію роботи її конкретних суб'єктів і підвищення якості їх взаємодії між собою. Саме тому створення умов для розвитку фінансових посередників повинно приводити до підвищення рівня їх функціонування, формування збільшених розмірів доходів і чистого прибутку. Проте створення сприятливого клімату розбудови системи фінансових установ в державі можливо не на рівні окремих їх типів, а виключно через формування умов на макроекономічного характеру. У цьому є певні переваги, оскільки удосконалення інституційного середовища приводить до створення напрямків активізації роботи фінансових посередників для всіх їх типів, включаючи і банківські установи. З іншого боку, не приділення належної уваги таким процесам також системно та всебічно впливає на їх діяльність.

Враховуючи окреслене, варто розуміти, що активізація процесу розробки та впровадження нетрадиційних банківських послуг у роботі банківських установ є, насамперед, їх рішенням, яке диктується виключно ринковими механізмами попиту та пропозиції. Проте сам ринок може розвиватися і швидше, ніж окремі такі установи, під тиском упровадження нових умов надання нетрадиційних продуктів. Також важливою умовою розбудови ринку таких послуг є наявність високого рівня екстраполяції вже наявних у портфелі окремих банків нетрадиційних послуг на діяльність інших установ. Банки, аналізуючи роботу своїх конкурентів в інших сферах та у межах нових ринків, при їх позитивній роботі швидко починають розробляти та впроваджувати власні продукти, і таким чином зароджується конкуренція, підвищується пропозиція окремих типів таких послуг.

У науковій літературі наведені численні напрацювання щодо дослідження ринку нетрадиційних банківських послуг: Н. Абаєвої, О. Абакуменко, Т. Васильєвої, Ю. Вегерюк, В. Виговської, О. Гонти, М. Дубини, В. Коваленко, О. Лаврушина, А. Лобанової, І. Лютого, В. Маргасової, Є. Поліщук, І. Школьник.

Мета статті – дослідити теоретичні основи розробки механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг в Україні.

Серед нових послуг, пропонованих банками, останнім часом з'явилися: брокерські послуги з купівлі-продажу страхових полісів, участь у діяльності страхових компаній, пропозиції інвестування коштів у взаємні фонди, брокерські послуги в операціях з цінними паперами, фінансове планування туристичних і ділових подорожей, консультування в галузі оподаткування, фінансове планування для приватних осіб, управління пенсійними програмами, фінансове консультування керівного персоналу підприємств-клієнтів, пропозиція

позик за програмами розвитку місцевих громад, брокерські послуги по операціях з нерухомістю [4, с. 142].

Саме тому важливим у розбудові сектора нетрадиційних банківських послуг стають питання формування сприятливого економічного середовища для діяльності банківських установ загалом та для активізації ними процесу надання саме нетрадиційних послуг. При цьому важливо використовувати системний підхід з метою впровадження норм загальної дії.

Враховуючи окреслене, актуальними стають питання обґрунтування теоретико-методичного забезпечення процесу розбудови ринку нетрадиційних банківських послуг в Україні. У цьому процесі, на наше переконання, вагому роль повинна відігравати держава в особі НБУ [6] як основного регулятора діяльності банківських установ. На рис. 1 наведено концептуальну схему механізму активізації розбудови окресленого ринку. саме розуміння основних положень такого механізму дозволяє більш усвідомлено розробляти заходи розбудови зазначеного ринку.

Термін «механізм» походить від грецького слова та у перекладі означає «машина», тобто з початку це визначення тлумачили виключно з фізичної точки зору, і означало воно взаємодію певних елементів, яка приводила до здійснення певного процесу. З часом сутність терміна змінилася, і його почали використовувати для опису та пояснення не лише фізичних явищ і процесів, а будь-яких систем, приладів, що визначали певний порядок якогось виду діяльності. На сьогодні цей термін використовують майже у всіх галузях науки і використовують для визначення послідовності різнобічних станів, процесів, що визначають собою певні дії та явища [2, с. 108]. Вся економіка будь-якої країни функціонує на основі різних механізмів. Саме вони дозволяють при їх теоретико-прикладному обґрунтуванні розробити ряд заходів щодо розвитку певного економічного об'єкта, який досліджується.

У науковій літературі під терміном «механізм» прийнято розглядати сукупність форм, методів, підходів, прийомів, які використовуються для досягнення певної мети. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» поняття «механізм» визначається як внутрішня будова, система, сукупність станів і процесів, з яких складається певне явище...» [1, с. 665]. Тлумачний словник С. І. Ожегова визначає термін «механізм» як систему, що з'ясовує порядок якого-небудь виду діяльності [8].

А. Соколова, аналізуючи організаційно-економічний механізм функціонування кооперативів в Україні, дає таке визначення цієї дефініції – цілеспрямована та керована відкрита система організаційних, економічних, правових, управлінських і регулювальних дій, способів і процесів, які формують і впливають на порядок здійснення кооперативної діяльності в економіці України, що сприятиме досягненню очікуваних економічних, соціальних, екологічних та інших результатів [7, с. 89]. Отже, під терміном «механізм» ми схильні розглядати сукупність політичних, економічних та організаційних

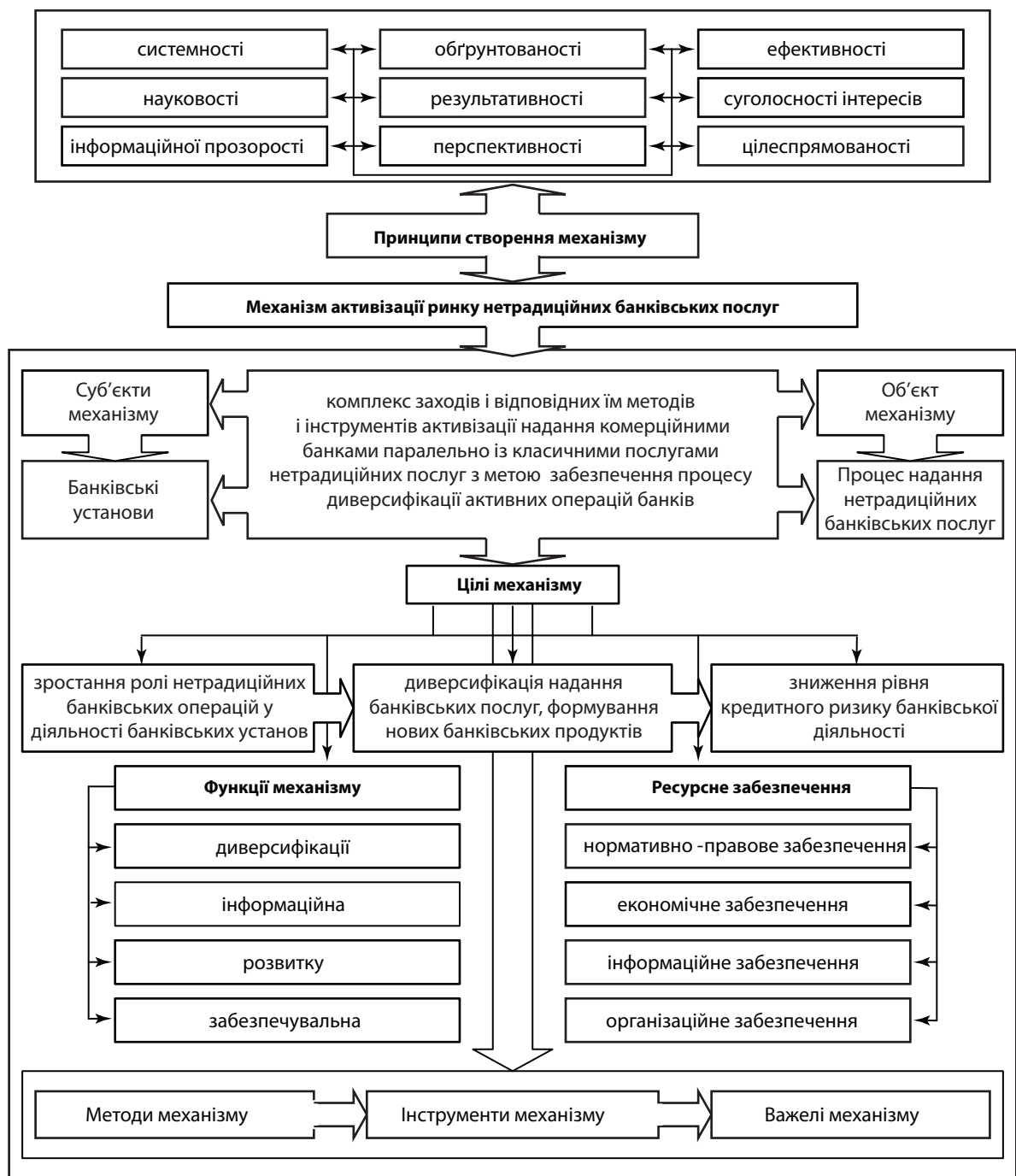

Рис. 1. Механізм активізації розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг

Джерело: авторська розробка.

методів, інструментів і важелів, що визначає порядок здійснення певного процесу [5].

Розглянемо основні компоненти такого механізму більш детально.

Враховуючи, що сам ринок нетрадиційних банківських послуг є простором взаємодії виробників і споживачів таких послуг, то, відповідно, сам механізм активізації зростання кількості таких послуг повинен сприяти підвищенню якості таких взаємовідносин. Отже, сутність такого механізму, на наш погляд, можна визначити таким чином: механізм активізації розвитку

ринку нетрадиційних банківських послуг – комплекс заходів і відповідних їм методів і інструментів активізації надання комерційними банками паралельно із класичними послугами нетрадиційних послуг з метою забезпечення процесу диверсифікації активних операцій банків [3, с. 62].

Відповідно до рис. 1 такий механізм може функціонувати лише при існуванні мети або сукупності цілей. До їх числа нами були віднесені такі.

1. Зростання ролі нетрадиційних банківських операцій у діяльності банківських установ, що дозволить у майбутньому: підвищити вплив таких

послуг у процесі формування їх доходів і прибутку; створити умови залучення нових клієнтів на обслуговування до банку; підвищити конкурентоспроможність банку за можливості задовольняти попит споживачів та зростання якості їх обслуговування; сприяти формуванню іміджу банку як інноваційної та сучасної установи.

2. Диверсифікація надання банківських послуг, формування нових банківських продуктів, що забезпечить можливість: розширити перелік нових послуг банківських продуктів, особливо для юридичних осіб; знизити залежність від кон'юнктури розвитку окремих ринків послуг; підвищити стійкість банків до зовнішніх загроз і збільшити рівень стабільності отримання доходів через створення нових каналів їх надходження; загалом знизити окремі види ризиків банківської установи, підвищити якість оцінки кредитоспроможності клієнтів (впровадження нових інформаційних технологій оцінки);
3. Зниження рівня кредитного ризику банківської системи, що дасть можливість: збільшити стійкість функціонування банківського сектора в країні; покращити позитивний вплив на загальний економічний розвиток держави; підвищити імідж банківських установ особливо серед населення щодо надійності їх роботи тощо.

Отже, окреслені цілі є дійсно важливими для розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг, а їх досягнення дозволить отримати значні ефекти від впровадження заходів розвитку такого ринку.

Найкраще сутність механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг можна зрозуміти через ідентифікацію його основних функцій, тобто тієї роботи, яку такий механізм повинен виконувати.

Функція диверсифікації – ця функція полягає у тому, що механізм активізації розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг повинен сприяти впровадженню підходів до диверсифікації діяльності окремих банківських установ, що, своєю чергою, сприятиме загалом диверсифікації банківської діяльності, створенню нових продуктів і більшому задоволенню потреб клієнтів у послугах банків.

Інформаційна функція – окреслений механізм повинен сприяти впровадженню заходів щодо: підвищення інформаційної прозорості діяльності банківських установ через упровадження нових інформаційних технологій; забезпечення доступності інформації про банки та їх діяльність для клієнтів, інформування про нові послуги; консультування клієнтів (насамперед, суб'єктів господарювання) щодо послуг банків, їх особливості надання, умови окремих банківських продуктів, що може здійснюватися за допомогою нетрадиційних банківських послуг тощо.

Функція розвитку – ця функція полягає у тому, що механізм активізації розвитку ринку нетрадиційних

банківських послуг повинен сприяти його розбудові, формувати той економічний та правовий простір, який би сприяв впровадженню банками нових фінансових послуг для своїх клієнтів, що також сприятиме вже розвитку їх споживачів. Таким чином отримуємо ланцюг позитивних змін загалом в економіці країни.

Забезпечувальна функція (функція забезпечення) – ця функція розглядається у двох ракурсах: забезпечення клієнтів новими послугами відповідно до тих потреб, які виникають у них унаслідок інтенсифікації економічної діяльності, трансформації діючої системи національного господарства; та забезпечення самих банківських установ новими можливостями щодо власного розвитку, додаткового отримання доходів, прибутку, залучення нових клієнтів через підвищення якості надання фінансових послуг, їх кількості. Саме механізм активізації розвитку ринку фінансових послуг повинен будуватися з урахуванням доцільності надання нетрадиційних послуг сприяти формуванню потенціалу банків до створення нових продуктів.

Вище нами окреслені основні функції механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг. Звичайно, перелік таких функцій може бути розширений, оскільки окреслений ринок є просторовою складною системою, яка тісно пов'язана з іншими ринками банківських послуг і таким чином може виконувати допоміжні функції, інколи вони можуть виникати на певному етапі.

Функціонування будь-якого об'єкта неможливо без дотримання або забезпечення їм певних правил. У переважній більшості випадків вони не визначаються теоретично, а існують інтуїтивно відповідно до специфіки діяльності самого об'єкта. Такі правила прийнято розглядати як принципи.

Раніше вони нами були розглянуті з позиції притаманності їх самому ринку нетрадиційних банківських послуг як окремій системі. Зараз обґрунтуємо сукупність таких правил для процесу розробки та впровадження механізму розвитку такого ринку.

До найбільш важливих таких принципів, на наше переконання, варто віднести такі: системності, науковості, інформаційної прозорості, обґрунтованості, результативності, перспективності, ефективності, суголосності інтересів, цілеспрямованості. Розглянемо їх сутність детальніше.

Принцип системності – сутність цього принципу полягає в тому, що сам окреслений механізм повинен розглядатися як єдина система, цілісний об'єкт, а методи й інструменти його повинні використовуватися узгоджено й ефективно. Також системність полягає у тому, що у механізмі є мета, окремі компоненти, функції, які дозволяють його виокремити у єдиний організм.

Принцип науковості – сам механізм активізації ринку нетрадиційних банківських послуг повинен визначатися та обґрунтовуватися науково, оскільки можуть бути визначені схеми впровадження нетрадиційних банківських послуг у межах окремих банківських установ. Проте використання сукупності наукових ме-

тодів пізнання дозволяє обґрунтувати сутність і природу такого механізму з позиції використання його для розбудови єдиного макроекономічного об'єкта. Цей принцип також дозволяє здійснювати аналіз і прогнозування подальшого функціонування такого ринку як цілісного об'єкта на основі використання методів та інструментів механізму його активізації.

Принцип інформаційної прозорості – механізм активізації ринку нетрадиційних банківських послуг необхідно будувати з урахуванням об'єктивно існуючої необхідності забезпечення транспарентності його впровадження, що може бути забезпечене лише через підвищення вимог до прозорості діяльності банків, використання ними сучасних інформаційних технологій та впровадження нових моделей інформування регуляторів і клієнтів про власну роботу.

Принцип обґрунтованості – будь-який механізм повинен бути обґрунтованим з позиції використання його методів, інструментів, доцільності використання окремих з них у різних ситуаціях. Використання його компонентів повинно сприяти підвищенню ефективності роботи банківських установ через надання ними додаткових послуг своїм клієнтам, в т.ч. і небанківських.

Принцип результативності – результат є важливим елементам впровадження будь-якого механізму у життя, особливо коли такий механізм розробляється з метою підвищити рівень розвитку певної системи. Механізм активізації ринку нетрадиційних банківських послуг повинен сприяти виникненню позитивних результатів як для діяльності банківських установ, так і для їх клієнтів. Звичайно у процесі надання банківської послуги відбувається взаємодія між окремим споживачем і виробником нетрадиційної послуги, і результативність такої операції переважно залежить від таких суб'єктів. Проте, якщо впроваджені заходи активізації ринку таких послуг загалом по банківській системі не приносять очікуваного ефекту, то діючий механізм варто удосконалити.

Принцип перспективності – механізм активізації ринку нетрадиційних банківських послуг повинен забезпечувати можливість впроваджувати заходи, ефект від дії яких повинен бути не лише короткостроковим, але і мати тривалу дію. Такий підхід дозволяє сформулювати дієву довгострокову стратегію розбудови такого ринку на перспективу. Також при побудові зазначеного механізму варто враховувати майбутні можливі зміни у кон'юктурі попиту, пропозиції, рівноваги у межах зазначеного ринку.

Принцип ефективності – механізм активізації розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг повинен діяти ефективно та приводити до виникнення позитивних результатів у функціонуванні загалом банківської системи. Якщо у межах зазначеного ринку не відбувається підвищення показників роботи банків, якості обслуговування клієнтів, задоволення їх потреб у відповідних послугах, то існуючий механізм необхідно переглянути, розширити його новими методами й інструментами, визначити особливості їх використання. Цей принцип широко використовується і в багатьох

галузях європейського права, найбільше у конкурційному. Одна із граней принципу ефективності (яка розглядається і в європейському праві) зазначає: не все, що є ефективним, – є правовим. І навпаки, не може вважатися правовим все, що не є ефективним. Отже, повинна існувати постійна правова оцінка потенційних можливостей розвитку ринку нетрадиційних банківських послуг і аналіз досягнутих результатів

Принцип суголосності інтересів – у процесі реформування ринку нетрадиційних банківських послуг через використання механізму його активізації необхідно дотримуватися об'єктивно існуючої вимоги узгодження інтересів основних суб'єктів, що працюють на такому ринку. Саме такий підхід може забезпечити формування того середовища, у межах якого поступово будуть створюватися нові нетрадиційні банківські продукти, які будуть користуватися попитом серед клієнтів. Також суголосність можна визначити і як необхідність узгоджувати цілі розбудови ринку нетрадиційних банківських послуг з основними перспективними напрямками реформування всієї банківської системи країни та національної економіки загалом. Зазначений механізм повинен створювати такі умови активізації процесів надання нетрадиційних послуг банками, які б дозволяли органічно поєднувати у межах банку надання всіх фінансових послуг між собою з метою досягнення максимально можливого ефекту від такої синергії.

Принцип цілеспрямованості – цей принцип полягає в тому, що механізм активізації ринку нетрадиційних банківських послуг повинен мати свою чітко окреслену мету, яку можна загалом виміряти за допомогою кількісних і якісних показників. На сьогодні в Україні через брак статистичної інформації дуже складно з'ясувати рівень пропозиції нетрадиційних послуг банками, виміряти попит на такі послуги. Саме зазначений механізм повинен сприяти вирішенню цієї проблеми. Цілеспрямованість як базовий принцип такого механізму проявляється не лише як елемент самого механізму, але також є важливою і з позиції функціонування кожного окремого банку в країні. Саме у межах банківської установи як окремого суб'єкта цей принцип полягає у забезпеченні певного місця нетрадиційних банківських послуг у загальній їх сукупності такої установи, що можна виміряти кількісно через питому вагу зазначених послуг у формуванні доходу банку, наприклад. Визначення чіткого значення дозволяє встановити певну ціль майбутнього розвитку цього сегмента банківських послуг.

Отже, вище визначено та поглиблено сутність окремих принципів створення та впровадження механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг із метою розбудови такого ринку і підвищення конкурентоспроможності як окремих банків, так і банківської системи загалом. На рис. 1 нами виокремлено чотири функціональні блоки ресурсного забезпечення такого механізму. До них віднесено такі: нормативно-правове, економічне, інформаційне й організаційне забезпечення.

Нормативно-правове забезпечення механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг полягає у необхідності розробки відповідної законодавчої бази для функціонування такого ринку. Саме через прийняття нормативних документів визначаються основні правила роботи банків у різних сферах. Сьогодні до базових нормативно-правових документів можна віднести Конституцію України, закони Верховної Ради України, Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, розпорядження, накази міністерств, відомств, різноманітні інструкції, положення та нормативи. Особливу роль в окресленому процесі займають нормативні акти Національного банку України.

Економічне забезпечення механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг полягає у необхідності забезпечення цього процесу необхідними фінансовими ресурсами, які варто буде направити на аналіз сучасного ринку нетрадиційних банківських послуг, розробку нових пропозицій його подальшої розбудови, залучення експертів у цій сфері, оцінку потенційних можливостей впровадження нових детермінантів розвитку такого ринку.

Інформаційне забезпечення механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг вимагає впровадження норм щодо акумуляції інформації про функціонування банків у цій сфері, використання вже наяв-

них статистичних даних щодо надання нетрадиційних послуг. Без аналізу даних взагалі досить складно розробляти пріоритетні напрямки розбудови зазначеного ринку, а, що найголовніше, фактично неможливо оцінити ефективність впровадження такого механізму. Така ситуація вже суперечить принципу ефективності у сукупності всіх принципів його розробки та реалізації.

Організаційне забезпечення механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг полягає у формуванні такого середовища організації зустрічей, взаємодії між основним суб'єктами такого ринку, регулятором діяльності комерційних банків. Налагодження нормальної дискусії між усіма зацікавленими сторонами є першим кроком до формування конструктивного процесу щодо обґрунтування такого механізму та розробки конкретних дій його впровадження.

Важливою передумовою побудови механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг є розуміння важливості здійснення цього процесу й усвідомлення, що цілісний підхід до дослідження такого ринку дозволяє виявити макроекономічні проблеми його функціонування, вирішення яких сприятиме розвитку фінансового ринку та економіки країни. Це буде відбуватися за рахунок виникнення ефектів від удосконалення умов діяльності банківських установ у сфері надання нетрадиційних послуг (рис. 2).

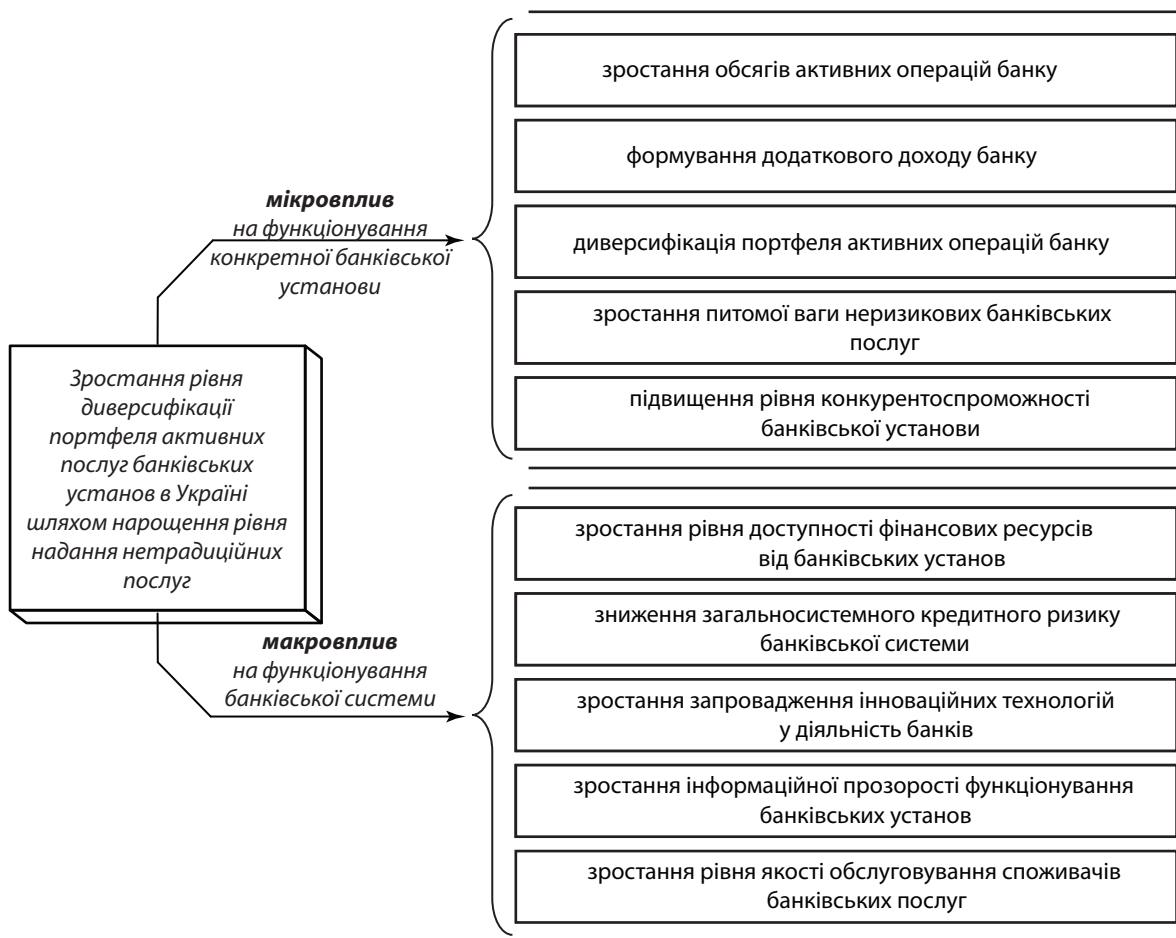

Рис. 2. Система ефектів від активізації ринку нетрадиційних банківських послуг в Україні

Джерело: авторська розробка.

Необхідним елементом формування ринку нетрадиційних банківських послуг в Україні є зростання рівня диверсифікації портфеля активних послуг банківських установ в Україні шляхом нарощення рівня надання нетрадиційних послуг. Саме використання окресленого методу автоматично впливає на формування оптимального портфеля кредитів і цінних паперів, оскільки збільшення кількості нетрадиційних послуг, обсягів їх надання автоматично сприяє формуванню нових каналів формування доходу банківської установи і розподіляє ризики між різними суб'єктами господарювання.

З іншої сторони, збільшення надходжень від комісійних нетрадиційних операцій банків та підвищення рівня їх у структурі загального доходу дозволяє більш якісніше підійти до оцінки реальної кредитоспроможності клієнтів і тим самим також формує умови для створення ефективного портфеля активних операцій.

ВИСНОВКИ

Врахування теоретичних положень описаного вище механізму активізації ринку нетрадиційних банківських послуг є важливою складовою розвитку такого ринку. Саме обґрунтування особливостей існування такого механізму та специфічних рис його впровадження є основою для розробки прикладних заходів підвищення обсягів реалізованих нетрадиційних послуг в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
2. Дубина М. В., Гонта О. І., Пілевич Д. С. Формування комплементарної інвестиційної політики України: виклики глобалізації та вимоги економічної безпеки : монографія. Чернігів : Чернігів. держ. ін-т економіки і упр., 2013. 184 с.
3. Жаворонок А. В. Теоретико-прикладні особливості діяльності банківських установ в умовах стохастичності зовнішнього середовища // Розвиток фінансових посередників у турбулентних умовах : кол. моногр. / за заг. ред. В. П. Ільчука. Чернігів : ЧНТУ, 2017. С. 58–78.
4. Коваленко В. В., Коренева О. Г. Ефективність банківської системи в умовах глобальної конкуренції // Economics and Management: Challenges and Perspectives: Collection of scientific articles. «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna, Austria, 2015. P. 140–145.

5. Шкарлет С. М., Гонта О. І., Маргасова В. Г., Дубина М. В. Механізм формування парабанківських посередників на фінансовому ринку в контексті забезпечення фінансової безпеки України : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2014. 272 с.

6. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

7. Соколова А. Організаційно-економічний механізм функціонування кооперативів в Україні. *Вісник КНТЕУ*. 2009. № 2. С. 88–95.

8. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений. URL: <http://www.ozhegov.org/words/15796.shtml>

REFERENCES

Dubyna, M. V., Honta, O. I., and Pilevych, D. S. *Formuvannia komplementarnoi investytsiinoi polityky Ukrainy: vyklyky hlobalizatsii ta vymohy ekonomichnoi bezpeky* [Formation of the complementary investment policy of Ukraine: the challenges of globalization and the requirements of economic security]. Chernihiv: Chernihiv. derzh. in-t ekonomiky i upr., 2013.

Kovalenko, V. V., and Koreneva, O. H. "Efektyvnist bankivskoi systemy v umovakh hlobalnoi konkurentsii" [Efficiency of the banking system in the conditions of global competition]. In *Economics and Management: Challenges and Perspectives: Collection of scientific articles*, 140-145. Vienna, Austria: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2015.

Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy. <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

Shkarlet, S. M. et al. *Mekhanizm formuvannia parabankivskykh poserednykiv na finansovomu rynku v konteksti zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy* [Mechanism of formation of parabank intermediaries in the financial market in the context of providing financial security of Ukraine]. Chernihiv: ChNTU, 2014.

Sokolova, A. "Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm funktsionuvannia kooperatyviv v Ukraini" [Organizational and economic mechanism of functioning of cooperatives in Ukraine]. *Visnyk KNTEU*, no. 2 (2009): 88-95.

"Tolkovyy slovar russkogo yazyka: 80 000 slov i frazeologicheskikh vyrazheniy" [Explanatory dictionary of the Russian language: 80, 000 words and phraseological expressions]. <http://www.ozhegov.org/words/15796.shtml>

Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]. Kyiv; Irpin: Perun, 2005.

Zhavoronok, A. V. "Teoretyko-prykladni osoblyvosti diialnosti bankivskykh ustanov v umovakh stokhastychnosti zovnishnyoho seredovyscha" [Theoretical and applied peculiarities of activity of banking institutions in conditions of stochastic environment]. In *Rozvytok finansovykh poserednykiv u turbulentykh umovakh*, 58-78. Chernihiv: ChNTU, 2017.